

La Progresanto

REDACTIE-
COMITÉ
G. P. DE BRUIN
G. J. DEGENKAMP
F. FAULHABER

STUDIEBLAD VAN DE BOND
VAN ARBEIDERS-ESPERANTISTEN
IN HET GEBIED VAN DE NEDERLANDSE TAAL
f 2.— per jaar; f 1.50 voor leden van F.L.E.
Postglo 331133

W. F. KRUIT
H. KUYT
JAC. LEM JR.
J. VAN SCHEEPEN
H. VELTHOVE

REDACTIE EN ADM.: G. J. DEGENKAMP, ROELANTSTRAAT 4, AMSTERDAM-W.

ELTROVOJ

En ĉiu lingvo ludas rolon diversaj faktoroj, el kiuj sentoj, tradicio kaj logiko estas la ĉefaj. En nia propagando ni satas emfazi, ke Esperanton regas la logiko. Ni bezonas tiun reklamon por pruvi, ke Esperanto estas pli facila ol la naciaj lingvoj, kies malfacilaĵoj naskĝis grandparte el la akcesora rolo, kiun en ili ludas la logiko. Ju pli logika — ni opinias — des pli facila estas la lingvo. Kaj por la propagando nia reklamo pri la logiko bone efikas.

Ankaŭ la komencantan studenton tiu reklamo bone helpas venki siajn malfacilaĵojn. Sed ju pli la komencanto progresas, des pli li spertas, ke la logiko ofte devas cedi al aliaj faktoroj, precipe al la sentoj, kaj li komencas kompreni, ke la rolo de la logiko estas limigita kaj ne ĉiam superregas la aliajn faktorojn.

Ĉiu progresanto spertas pro tio iajn konfliktojn: li ofte ne scias, ĉu iu malfacilaĵo estas solvebla per la logiko aŭ aliamaniere. En tio li bezonas apogon. Tiun apogon havigas al li la kompetentulo el sia riĉa provizo da spertoj.

Sed ĉu la spertoj de la lingvaj gvidantoj estas ĉiuj la samaj? Se tiel estus, ni povus esti trankvilaj pri iliaj konsiloj al la studentoj. Sed iliaj spertoj ne estas la samaj, ĉar ili akiris tiujn spertojn diversmaniere: per praktika aplikado, per logikaj rezonoj, per komparaj studoj, per sciencaj esploroj, instruistaj konsideroj, diletantaj procedoj k.t.p. Nek unu, nek alian manieron ni malaprobas; ĉiu esploru laŭ sia kapablo, kaj ĉiu trovu solvon, kiu lin kontentigas.

Ne estas mirige, ke ofte oni venas al diferencaj konkludoj. Se ni tiuokaze povus apelacii al decida aŭtoritato, ne ekzistus problemoj nesolveblaj. Sed absoluta

aŭtoritato ne ekzistas en Esperanto. La sola aŭtoritato estas la Fundamento, kaj ĝi ne povas decide solvi la multajn malfacilaĵojn, ĉar la gramatikaj reguloj por tio ne sufiĉas.

Ni povas bedaŭri la foreston de absoluta aŭtoritato aŭ aplaudi ĝin; tio ne ŝanĝas la aferon. Ni devas akcepti la fakton. Zamenhof mem ne deziris ligi la lingvon al tia aŭtoritato. Ni scias, ke eble la ĉefa kaŭzo pro kiu fiaskis Volapük, estis la fakto, ke Schleyer volis aŭtoritate decidi pri ĝia sorto. Sed eĉ se ni sentas nin dankaj, ke al Esperanto mankas tia eble pereiga aŭtoritato, ni tamen devas konstati ankaŭ la ombran flankon de ĝia foresto: anstataŭ pri unu vera aŭtoritato ni nun disponas pri pluraj aŭtoritat-pretendantoj, ĉar multiu gramatikulo aspiras okupi la vakan lokon.

Pro la diversaj nedeciditaj punktoj Esperanto prezentas konvenan teron por lingvaj eltrovoj kaj eksperimentoj. Eltrovoj ankoraŭ okazas konstante. La plej lasta estas la eltrovo, ke korekta estas la esprimo „kia estas via nomo?“ La afero estus tute senkulpa, se la eltrovinto ne samtempe deklarus, ke rezultas el tio la nekorekteco de la aliaj formoj „kia, kiu, kiel estas via nomo?“ Modesta kaj netrudema eksperimentado povas multe kontribui al sana evoluo de la lingvo, sed fanfaronaj deklaroj malutilas kaj kaŭzas konfuzigon. Kun miro ni legis en iu Esp.-gazeto, ke certan gramatikan manipulon „ni ŝuldas al la eltrovo de s-ro“ La esprimo ŝajnas al ni senpripense farita. Parolante pri „eltrovoj“ oni tuŝas la kulturan valoron de la lingvo. Neniu lingvo toleras eltrovojn, ankaŭ ne Esperanto.

Ni komprenas la kontentiĝon de tiu, kiu

OPINIOJ EL NIA LEGANTARO

Ni devas reveni al la temo „esti -ata aŭ -iĝi“, ĉar la artikolo en la antaŭa numero evidente ne estis sufiĉe konvinka. K-do L. H. Polm en Rotterdamb konsentas, ke la verboj „fandiĝi, ruliĝi, vekigi“ k.s. havas ekzistorajton, ĉar tiuj ĉi verboj povas havi subjekton, kiu almenaŭ ŝajne faras la agon, kvankam la vera kaŭzo de la ago estas aŭ ia nekonscia forto aŭ akcesora cirkonstanco, kiuj ne valoras mención, ekz.: *La butero fandiĝas*. Nekonscia kaŭzo: varmo. *La fajro estingiĝis*. Kaŭzo: manko pri brulmaterialo. „Sed“, daŭrigas k-do P., „ne de ĉiuj transitivaj verboj oni povas formi netransitivajn, ekz.: *La bulko manĝiĝas*. *La hundo batiĝas*. *La letero skribiĝas*. En tiuj frazoj la agoj ne okazas pro ia nekonscia forto de ekstere; la bulko, hundo, letero mem faras nenion, kaj ni nepre devas uzi la formon „estas -ata“: *La letero estas skribata* k.t.p.“

Tiel konsiderante la frazon „la libro legiĝas“, k-do P. konkludas, ke ĝi estas nekorekta, ĉar la legado ne estas ago nekonsciata kaj la libro mem ne faras ian agon. Por esprimi la sencan de la frazo „het boek leest prettig“, li do proponas: *la libro estas agrable legebla*.

La rezonado de k-do P. estas logike ĝusta; kaj se ne ekzistus alia motivo por defendi la formon „legiĝi“, li eble pravus. Tamen, tiu motivo ekzistas, kaj ni klarigas jene.

En Esperanto, same kiel en aliaj kulturaj lingvoj, mankas verboformo por la nedifinita tempo (*tempus indefinitum*). La estintan tempon (preteriton) ni uzas por indiki, ke ago okazis en tempo estinta (*li legis*).

La estontan tempon (futuron) ni uzas por indiki, ke ago okazos en tempo estonta (*li legos*).

La estantan tempon (prezencan) ni uzas por indiki, ke ago okazas en tempo estanta (*li legas*).

Sed la estantan tempon ni uzas ankaŭ por io alia. Se ni diras, ke iu multe

fumas, ke iu parolas Esperante, ke iu legas agrable, ni celas ne ĉiam, ke li efektive faras tiun agon, sed keli *kutimas* multe fumi, *scias* paroli Esperante aŭ *kapablas* agrable legi. La finaĵo „-as“ do ne ĉiam indikas la estantan tempon, ĉar eĉ pri dormanto ni povus diri, ke li parolas oratore. Le ago do tute ne okazas! Ni celas nur kutimon, scion, kapablon, inklinton, emon, koncize: econ. Se necese, ni aldonas tiun vorton (*li kutimas agrable paroli*), same kiel ni faras ankaŭ nederlande (hij pleegst te, is gewoon te), sed ofte la sola verbo sufiĉas. Ni nomas tiun „tempon“ la nedifinita tempo.

Nu, ĉar en tiaj esprimoj ni celas ne la agon mem (ĉar ĝi ofte ne okazas), sed nur la emon aŭ econ, ni same rajtas uzi similajn formojn en sencan pasiva. Tiu-kaze ni havas elekton inter du formoj: la pasivo (*la libro estas agrable legata*) kaj la medialo (*la libro agrable legiĝas*). Kaj estas facile kompreneble, ke la dua formo pli konvenas por tiu ideo, ĉar la formo „esti-ata“ tro indikas la ekziston de logika, sed nenomita subjekto. Ĉe la formo „la libro agrable legiĝas“ oni ne pensas pri tia subjekto; tiu formo estas nek aktiva, nek tro pasiva, sed meza, neŭtrala, kaj pro tio plej konvena por la tempo nedifinita.

La nedifinitan tempon ni poste traktos sub „De werkwoorden“.

Dem.: Ĉu estas necese uzi la direkto-akuzativon en „La fajrobrigadaj aŭtomobiloj ruliĝas tra la stratoj(n)“ por indiki, ke ili veturas al unu strato en alian?

Resp.: Generale oni ne sentas bezonon por uzi tiun *n* post la prepozicio „tra“, ĉar preskaŭ ĉiam la senco estas klara ankaŭ sen *n*. Nur por akcenti, ke iu movo okazas el io en ion alian, la akuzativo havas utilon. Via frazo estas tia ekzemplo.

solvis por si ian problemon. Ĝi similas la ĝojon de tiu, kiu post erarvagado en arbaro fine trovis elirvojon. Sed ni malaprobas, se la vojtrovinto fiere deklaras, ke li trovis la sole ĝustan elirvojon kaj neglektas la fakton, ke ankaŭ aliaj erarvagintoj trovis eliron, sed alian.

Ni konstata, ke iufoje pli ol unu vojo kondukas al solvo de iu problemo. Kiun vojon akceptos la praktiko, tio dependos de diversaj cirkonstancoj. Jam en la komenco ni diris, ke pri tio decidus

ne la logiko sola, sed ankaŭ tradicio kaj precipe sentoj. Ni nun aldonu, ke pri tio ne povas decidi aŭtoritato, tiom malpli etaŭritato, ĉar Esperanto ne agnoskas tiajn instancojn.

Cu okazas eltrovinto vere tiel naive kredas, ke lia eltrovo per unu bato forigos la skrupulojn de aliaj seriozaj esplorantoj? Lingva ortodokseco kondukas al dissplitiĝo, ne al unueco, ĉar ĝi elvokas protestojn kaj incitas la liberaecon de aliaj.

POR KOMENCANTOJ

H. Kuyt.

Vertalingen zende men voor de 10e van de volgende maand aan het redactie-adres: Roelantstraat 4, Amsterdam-W.

WEDERKERENDE WERKWOORDEN. 4.

Men leze aandachtig de volgende zinnen: Ik vergis mij zelden. Hij schaamt zich over zijn gedrag. Zij ontfermde zich over het meisje. Wij gedroegen ons behoorlijk. Hij verbeeldt zich, dat hij knap is. Een bijzonderheid bij deze werkwoorden is, dat men niet kan zeggen: Ik vergis HEM zelden. Hij schaamt HAAR over haar gedrag. Dus de voornaamwoorden „mij”, „zich” en „ons” zijn eigenlijk overbodig; men noemt immers met de werkwoorden een handeling, uitsluitend met betrekking tot het onderwerp zelf. Een betrekking tot een andere persoon dan het onderwerp is niet mogelijk. De voornaamwoorden vormen als het ware met het onderwerp EEN begrip. In de onbepaalde wijs (geen tijdsvorm, geen onderwerp, men noemt slechts de handeling) vertaalt men deze werkwoorden als volgt: zich vergissen = erari, zich schamen = honti, zich ontfermen = kompati, zich gedragen = konduti, zich verbeelden (of: inbeelden) = imagi.

Al deze werkwoorden zijn in Esperanto niet wederkerend, zij krijgen dus geen vertaling voor „zich”, „mij” en „ons” bij zich; met het werkwoord drukt men reeds de betrekking tot het onderwerp uit. Dat men bij deze werkwoorden in het Nederlands wel een wederkerend voornaamwoord gebruikt, komt doordat nationale talen veel onregelmatigheden hebben. Men noemt ze in het Nederlands WEDERKEREND NAAR DE VORM. In BETEKENIS zijn alleen die werkwoorden wederkerend, die een handeling noemen, welke het onderwerp op zichzelf toepast, maar ook op EEN ANDER kan toepassen, bijv.: Li vestis sin — Li vestis la knabon. Si kombas sin — Si kombas la infanon. Oni defendis sin — Oni defendis la landon. Ili savis sin — Ili savis la virinon. Esperanto kent dus slechts wederkerende werkwoorden NAAR BETEKENIS. De in het begin genoemde zinnen worden als volgt vertaald: *Mi malofte eraras. Li hontas pri sia konduto. Si kompatis la knabinon. Ni kondutis dece. Li imagas, ke li estas klera.* (Wordt vervolgd.)

Vertaal in Esperanto:

Hij schaamde zich over het gedrag van zijn zoon. De man die daar loopt, ken ik niet. Nadat zij gedronken hadden, begon het feest pas goed. Jan, gedraag je toch niet als een kleine jongen! Al wandelend bereikten wij het dorp. Zo nu en dan vergis ik mij wel eens bij het vertalen. De voorzitter vroeg aan de secretaris, of de agenda voor de vergadering al klaar was. Verbeeld je maar niet, dat je de baas bent. Heb jij dit glas gebroken? Door de storm braken alle ruiten. Hij is zich niet bewust van zijn kracht. U komt altijd als ik van plan ben te eten. Houdt op met dat gebabbel, ik kan mijn eigen woorden niet verstaan! Indien hij naar mijn raad had geluisterd, was het ongeluk niet gebeurd. De vorige maand kocht ik een nieuw pak; het is nu al versleten.

Vertaling van opgave 7.

La knabino ankoraŭ ne povas vesti sin 1); tial 2) ŝia 3) patrino vestas ŝin. Kvarope ili defendas sin. Nimbro 4) da libroj estas tre difektita 5). Johano posedas du kostumojn, la pli 6) bonan 7) li portas 8) malofte. Po du 9) ili marŝis en la arbaron. La patro diris, ke li jam estas razinta 10) sin. Li nomas sin kapabla esperantisto. 11) Mi afable 12) petas vin, ne ĝeni 13) min. La sesan horon la butikoj estas fermataj 14). Dudekoble 15) dudek estas kvarcent. Tricent kvindek dividita per dek estas tridek kvin. La knabo revenis en la ĉambiron bone 16) lavita. Neniam foriru, nesalutinte. La koncerto en la parko komen-cigijs precize la okan horon. Se vi estus komencinta 17) pli frue, vi jam nun estus preta. La homo konsistas 18) el karno, sango kaj ostoj. Ne ekzistas homoj, kiuj ne povas lerni Esperanton. La patrino roŝtas la viandon; kiom 19) aĝrable ĝi odoras!

1) Niet: *ŝin*; het onderwerp is 3e persoon en past een handeling toe op zichzelf. 2) Ook: *pro tio*. 3) Niet: *sia*; dit kan nooit in een onderwerp voorkomen. Ook: *la*. 4) Niet *kvanto*; d. i. een hoeveelheid. 5) Niet: *difektitaj*; dit bijvoeglijk naamwoord heeft betrekking op „nombro”, dit is enkelvoud. Ook: *tre difektigis*, zie in het Augustus-nummer, bladz. 63, „iĝi” of „esti-ata”. 6) Niet *plej*; bij vergelijking tussen twee zelfstandigheden gebruikt men „pli (malpli).” 7) Niet zonder N; men ontlede deze zin eens. 8) Niet gebruikelijk en

HERZIE UW KENNIS VAN HET NEDERLANDS

Naargelang de studerende zich in Esperanto vrijer gaat bewegen, voelt hij dikwijls, dat zijn kennis van het Nederlands bij zijn Esperanto-kennis achterblijft. Wat hem tevoren niet is opgevallen, merkt hij nu: schriftelijk gebruikt, levert de Nederlandse taal talloze moeilijkheden op; en hij gevoelt de behoefte zijn kennis dienaangaande te herzien en steeds een gids of leidraad bij de hand te hebben om die bij elke voorkomende gelegenheid te raadplegen. Zulk een leidraad mag geen droog-grammatisch werk zijn, waarin de gebruiker met moeite de weg zoekt. Het moet een handig boekje zijn, waarin men zonder moeite datgene kan vinden, wat men wenst op te lossen.

Zulk een boekje voor iedereen is „*In de doolhof van het Nederlands*” van Dr. B. C. Damsteegt. Het helpt U door alle voorkomende moeilijkheden heen, zowel in grammatica als in spelling, en geeft een uitvoerige lijst van woorden en uitdrukkingen, waarin het de foutieve veroordeelt en de correcte aanbeveelt. Het geeft U raad omtrent zinsbouw en stijl, kortom in alles, wat nodig is voor een zuiver taalgebruik.

Dit werkje van ruim 100 pagina's in groot formaat kunnen wij iedereen, die zijn taalgebruik wil verbeteren en controleren, aanbevelen. De prijs is slechts f 1.75. Men bestelle het bij onze Biblio-servo, Roelantstraat 4, Amsterdam-W.

Dem.: Kio estas taŭgaj tradukoj por la jenaj nomoj kaj terminoj: 1. Stichting van de Arbeid, 2. College van Rijksbemiddelaars, 3. Publiekrechtelijke Be-

drijfsorganisatie, 4. ondernemingsraden, 5. bedrijfspensioenfondsen, 6. overbruggingsregeling, 7. sociale bijstandsgeregeling, 8. Raad van Arbeid, 9. Raad van Beroep (S.V.), 10. Centrale Raad van Beroep, 11. kinderbijslageregeling?

Resp.: Ĉe la tradukado de tiaj nomoj kaj terminoj oni ĉiam pripensu, ke ofte la nacia vorto nun malforte aŭ parte esprimas la celitan ideon, kaj, kvankam la logika strukturo de Esperanto permesas esprimi la sencan pli ĝuste, ankaŭ la Esperanta traduko ne ĉiam povas esti perfekta. Kun tiu rezervo ni tradukas jene:

1. Instituto de Laboro, 2. Ŝtata perantaro en laborkonfliktoj, 3. Civiljura Korporacio, 4. entreprenistaj kolegioj, 5. entreprenaj pensioakoj, 6. provizora financa subteno dum senlaboreco, 7. sociala subtenarango, 8. Socialasekura Instituto, 9. Kolegio por socialasekuraj konfliktoj, 10. Centra (aŭ: Supera) kolegio por socialasekuraj konfliktoj, 11. porinfana kromsalajra arango.

PRAKTIKA ELDONO

Gravan praktikan valoron havas gvidlibroj kaj similaj eldonoj de societoj por fremdultrafiko. V.V.V. en Almelo eldonis tian faldfolion sub la titolo „Almelo, pleisterplaats van Twente”, arte ilustritan kun teksto en kvar lingvoj, inter kiuj Esperanto okupas la ĉefan lokon. Ŝajnas al ni, ke tia plurlingva folio trafas sian celon pli bone ol folio nur en Esperanto, ĉar pri ĝi oni scias certe, ke ĝi venas en manojn de fremduloj, pri la dua ne. La Esperanta teksto estas tre bona.

Ieliki is: *surhavas*. 9) Niet: *du po du*. 10) Ook: *razis*. 11) Niet met N; dit is een bepaling van gesteldheid. 12) Ook wel: *gentile*; hoewel *gentile* = beleefd en *afable* = vriendelijk. 13) Ook: *malhelpi*. Ook: *ke vi ne ĝenu min* of *ne ĝenu min*; hoewel deze laatste vorm iets te kort doet aan de verzachtende omschrijving van het bevel. 14) Niet: *fermitaj*; d. i. om zes uur zijn de winkels gesloten. 15) Niet: *...foje*; d.i.: elke maal afzonderlijk. Om te vermenigvuldigen gebruikt men het achtervoegsel „*oble*”. Men vergelijkte: *La pasintan monaton la mastro pagis min dufoje* (anstataŭ kvarfoje). *La pasintan monaton la mastro pagis min duoble* (kvarfoje la duoblan salajron). 16) Ook: *dece*, *konvene*. 17)

Niet: *komenciĝinta*; men lere van buiten: *Mi komencas (estas komencanta) la laboron* — *La laboro komenciĝas (estas komenciĝanta)*. 18) Niet: *ekzistas*; men vergelijke het gebruik van „*konsisti*” in deze zin met het gebruik van „*ekzisti*” in de volgende. 19) Niet: *kia*; dit is een bijvoeglijk naamwoord, kan dus niets zeggen van een bijwoord. Ook: *kiel*.

Beoordeling: J.C.M. te Z. 9, J.G.D. te Z. 8, Astor 8, E.A.B. te A. 9, P.W.W. te G. 7, H.J.H. te B. 9, J.J.B. te D. 9, A.J.G. te D. 9, Lupo 10, A.B. te A. 9, P.W. te Z. 8, J.v.R. te R. 10, A.A.D te Z. 8, J.J.V. te U. 9, C.v.B. te R. 7, G.B.N. te Z. 7.

DE KOMENCANTO AL PROGRESANTO

Jac. Lem

In zijn schild voeren
Te veel waarde hechten aan
Wie zijn hoofd niet gebruikt, moet zijn
benen gebruiken
Opgewekt zijn
Dwars tegen de draad ingaan
Geschikte gelegenheid
Als alles je zo tegenloopt

Te pas komen
Ik zou wel eens willen weten
Hij is me te....
Gunstig gezind zijn
Stilte
Net zulke mensen
Zich door het noodlot laten terneerslaan
Vruchten afwerpen
Stroom
Hoe heet hij ook weer?
Onderdanig
In acht nemen (in toepassing brengen)
Elkander kennen
Als het er op aan komt
Verbitterde strijd
Met elkander omgaan
Tegenslagen

Oefening 9

1. Het lot was mijn vriend gunstiger gezind dan mij. Wat ik heb bereikt, is verkregen na verbitterde strijd en hevige tegenslagen. 2. Jij kunt gemakkelijk praten over moed houden, opgewekt zijn, moeilijkheden overwinnen, zich niet door het noodlot laten terneerslaan en was dies meer zij; maar als alles je zo tegenloopt als mij, word je tenslotte wanhopig. 3. Je verspilt je tijd en kracht, zwemt tegen de stroom op, gaat altijd dwars tegen de draad in, als het niet te pas komt en verwondert je daarna, dat je pogingen zonder succes blijven. 4. Na enige ogenblikken verbreekt zij de stilte. Vrouwelijke nieuwsgierigheid verwint de waardige terughoudendheid, die zij tot nu toe in acht nam. „Zijt ge van ver gekomen?” vraagt zij. 5. Ik ken die man; ik heb hem meermalen ontmoet; hij ontbreekt op geen enkele vergadering. Hoe heet hij ook weer? 6. Wat ben je toch onachtzaam! Je vergeet alles en je weet: wie zijn hoofd niet gebruikt, moet zijn benen gebruiken. 7. Maar zouden de grofste (verl.: grootste) leugens en lasterpraatjes zulke afschuwelijke vruchten kunnen afwerpen, als de rassen elkander beter zouden kennen, als er tussen hen geen hoge en dikke muren stonden, die hun beletten vrijelijk met

Kaŝintenci
Tro alte taksi
Pro kapo malsaĝa suferas la kruroj

Esti bonhumora
Opozicii
Oportuna okazo
Se oni estas tiom misŝanca (malbonŝanca)
Konveni
Estus interese scii
Ŝajnas al mi, ke li estas tro....
Favori
Silento
Tute tiaj samaj homoj
Permesi al la fatalo, ke ĝi terenbatu vin
Doni fruktojn
Toronto
Kiel li ja nomiĝas?
Humila
Praktiki
Sin reciproke koni
Urĝas
Maldolĉega batalo
Komunikiĝadi inter si
Kontraŭbatoj (sortobatoj)

elkander om te gaan, als wij zouden begrijpen, dat leden van andere rassen net zulke mensen zijn als wij? Dit is een geschikte gelegenheid om propaganda te maken voor Esperanto. Men late die (ĝin) niet ongebruikt voorbijgaan. 9. Wees uiterst (plejeble) voorzichtig en hecht aan zijn woorden niet al te veel waarde; hij is een eerste klas opschepper; maar als het er op aan komt, doet hij niets. Hij is mij te vriendelijk; ik zou wel eens willen weten, wat hij in zijn schild voert.

Vertaling van opgave 8.

1. Konforme al la ĝisnuna moro la prezidanto komencis sian parol(ad)on, esprimante en (je) la nomo de (nome de) ĉiuj kongresanoj siajn saluton kaj dankon al la sekcio, kiu tiom (tiel) gastame akceptis nin. 2. Ne, mi ne deziras esti implikata en ĉi tiu afero, ĉar mi tute ne ŝatas ludi pulĉinolan rolon. 3. Ĉu mi do ĉie distrumpetu tion, donante tiel al miaj kontraŭstarantoj (kontraŭuloj) la ŝancon (por) dispremi ĉion jam en ĝermeto? 4. Mi uzas nun la bonan okazon por esprimi mian sinceran dankon al ĉiuj, kiuj sendis al mi siajn gratulojn (bondezirojn). 5. La tutan vesperon nia afabla gastigantino estis en agema moviĝado; ŝi faris ĉion por kontentigi ĉiun kaj superŝuti nin per bon-

POR PROGRESANTOJ

J. van Scheepen.

Vertalingen zende men voor de 10e van de volgende maand aan het redactie-adres: Roelantstraat 4, Amsterdam-W.

Opgave 9. Vertaal in Esperanto:

Een benijdenswaardig geheugen.

Dr. J. Th. de Visser — van 1918 tot 1925 Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, en daarvoor predikant te Amsterdam — gold niet alleen voor een voortreffelijke kanselredenaar, maar ook voor een onzer beste vaderlandse sprekers in het algemeen. Welnu, in een vertrouwelijk gesprek vertelde hij me eens, dat hij nooit een preek of een rede hield, die hij niet tevoren letterlijk opschreef (behalve dan wanneer hij in een debat onmiddellijk moest antwoorden). Hij had echter nooit zijn geschreven preek bij zich, maar leerde haar uit het hoofd:

Na zijn dood vroeg zijn weduwe mij of ik als aandenken soms het manuscript wilde hebben van de uitvoerige rede, die haar man eens over een belangrijk onderwerp had gehouden voor een vereniging waarvan ik voorzitter was en in dat manuscript vond ik letterlijk de rede terug die De Visser, zonder enige aantekening bij zich, had uitgesproken. Deze gevierde redenaar had alles wat hij zou zeggen muurvast in zijn geheugen gegrift. D. Hans (Vrije Geluiden)

Vertaling van opgave 7.

En nia Esperantogazeto 1) mi legis kun plezuro 2), ke via komunuma 3) estraro eldonas 4) novan (vojaĝo)gvidilon, presitan 5) tute 6) en Esperanto.

Ke vi iel 7) malfermas la belegan urbon kun ĉirkaŭaĵo ne nur al 8) viaj samlandanoj-esperantistoj, sed ankaŭ al tiuj, kiuj loĝas ekster la landlimoj 9), ĝojigas nin 10) kaj la aplikado 11) de unu 12)

faroj. 6. Vi ne malĝuste (nevere) prezentu la aferon. Se vi malpravas (estas malprava), konfesu tion. Aŭ ĉu vi ne povas toleri (suferi) malgajnon? 7. Se via interna sento ion diras kontraŭ tio, malkaŝe diru tion al mi. Tiam mi scias kion fari (mi faru). 8. Profunda sulko enfosigis sur lia frunto; ŝajnis, ke tio, kion mi sciigis (komunikis) al li, vekis en li malagrablan percepton. 9. Vi scias, amiko mia, se vi okupas gvidan postenon, vi estas elmetata al multe da kritiko. Altan arbon batas (trafas) la fulmo. 10. Li ne laciĝadis parolante pri tio,

lingvo povas doni al vi nur avantaĝojn 13). Pro tio ni laŭdas 14), ke vi iniciatis 15) apliki 16) 17) internaciajn lingvon Esperanto 18) por via reklamo. Ĝi montras 19) klaran komprenon pri 20) la malfaciloj, kiujn alportas la aplikado de (tiu) nacia lingvo por tiaj celoj. Ni volonte volas diskonigi vian penadon en niaj rondoj kaj por ĉi tiu celo ni petas al vi sendi ekzempleron de la nova eldono al ni, pro 21) kio ni anticipe kore dankas vin.

1) Niet: *ĵurnalo* = dagblad. 2) Ook: *ĝojo*. 3) Eventueel ook: *urba*. 4) Het is beter niet de lijdende vorm te gebruiken: *ke estas eldonata de...* 5) Ook: *kiu estas presita*. 6) Het bijwoord „tute” niet vóór „presitan” plaatsen! 7) Onnodig lang: *tiamaniere*. 8) Ook: *por*. 9) *eksterlanda*. 10) Ook: *plenigas nin per ĝojo*. 11) Ook veel gebruikt: *uzado*. 12) „Eén” is nu een telwoord en wordt niet weggelaten. 13) Ook: *profitojn*. 14) Ook: *aplaŭdas, ĝojas*. 15) Ook: *decidis*. 16) Ook: *la aplikadon*. 17) Het lidwoord wordt hier dikwijls niet vertaald, omdat de eigenaam volgt. 18) „Esperanto” staat in de eerste naamval: *la lingvon kiu estas nomita Esperanto*. 19) Ook: *vidigas*. 20) Ook: *en*. 21) Niet: *por*.

Beoordeling:

G.B. te Z. 8; F.v.d.M. te U. 7; A.J.G. te D. 7; T.M. te L. 7; Lupo 8; Alko 8 (vi estas bonvena). A.B. te A. 8; G.C.de G. te U. 8; J.R. te A. 8; H.J.H. te B. 8; J.v.R. te R. 8; A.A.D. te Z. 6; J.C.M. te Z. 8; Astor 6; Th.deG. te L. 7; G.M. te R. 8; I.W. te Gr. 7; A.P.M.L. te G. 9; P.R.Pzn te G. 8; H.M.B. te R. 7; E.A.B. te A. 8.

Pro ferio ne aperis la sekvantaj poentoj pri la 6a tasko, kiujn ni ricevis tro malfrue por la antaŭa numero.

J.R. te A. 8; Astor 9; E.A.B. te A. 7; J.C.mM. te Z. 6; G.A. te R.

kion li aŭdis kaj vidis dum la kongreso. Pli ol iam li konsciis kiom valoras Esperanto en la interrilato kun eksterlandanoj.

Bonvolu korekti sur paĝo 53a, 13a linio, 2a kolono: „malbravaĉulo” d.e. „malbravulaĉo”.

Beoordeling: H.J.H.Jr. en B. 10; P.M.W. en G. 7; E.A.B. en A. 9; Lupo 8; G.A. en R. 8; A.J.G. en D. 8; Astor 9; Klopodanto 8; D.W. en G. 8; M. en U. 8; J.G.D. en Z. 7; J.v.R. en R. 8; J.A.V. en U. 6.

DE WERKWOORDEN

AFGELEIDE WERKWOORDEN

(Vervolg)

2. Overgankelijk of onovergankelijk

karakter van afgeleide werkwoorden.

Ook de werkwoorden van zelfstandige stammen afgeleid kunnen zowel overals onovergankelijk zijn. Hun karakter volgt logisch uit de rol die zo'n werkwoord vervult, dus uit de betekenis die het in de praktijk gekregen heeft. Bij de meeste dezer werkwoorden voelt men direct wel aan, of zij overgankelijk gebruikt kunnen worden of niet.

Duidelijk is b.v., dat men spreken kan van: *broši veston, kroni iun, najli tabulon sur muron, adresi leteron, verko ampleksanta tri volumojn, orita ringo, budĝetita sumo, apostrofita voĝto, dokumentita argumento, diplomita esperantisto, atestita fakto, embarasita homo enz., enz.,* maar een voorwerp bij of een lijdende vorm van b.v. *agonii, burĝoni, flori, deklivi, entuziasmi, ferii, fami, jubilei* e.v.a. blijkt op het eerste gezicht al onmogelijk.

Toch blijft omtrent een aanmerkelijk aantal dezer werkwoorden twijfel bestaan, wat niet te verwonderen is, omdat vele zulke afleidingen nog niet algemeen worden toegepast, maar slechts bij uitzondering en dan vaak nog bij bepaalde schrijvers voorkomen. Doordat de betekenis van zulke werkwoorden uit praktische behoeften ontstaat, houdt ook het over- en onovergankelijke karakter daarmee ten nauwste verband. En daar verscheidene van zulke werkwoorden, wat hun praktische toepassing betreft, a.h.w. nog in een groeiperiode verkeren, kan van die werkwoorden niet steeds met zekerheid bepaald worden, tot welke groep der twee klassen zij gerekend moeten worden. Neemt de betekenis van zo'n betwijfeld werkwoord in de praktijk vaste vorm aan, of wijzigt zich die betekenis, dan stabiliseert of wijzigt zich daarmee tevens het karakter van het woord.

Dit is dan ook het voorbehoud, waaronder wij de hierna volgende lijsten van overgankelijke en niet-overgankelijke afleidingen geven. Wij kunnen gerust aanraden deze werkwoorden toe te passen volgens deze classificatie, die gebaseerd is op de betekenis hunner zelfstandige stammen en getoetst aan hun praktisch gebruik, maar geven toe, dat verschillende met deze classificatie in strijd zijnde gevallen, die men nu en dan in de literatuur ontmoet, toch vaak correct genoemd kunnen worden.

Evenals in een vorig hoofdstuk hebben we ook hier met x gemerkt die werkwoorden, die volgens „Plena Vortaro“ zowel over- als onovergankelijk zijn, en met on. die, welke P.V., o.i. ten onrechte, onovergankelijk noemt. Officiële woorden zijn kenbaar aan hoofdletter. Overgankelijk zijn:

Adresi	Dozi
Afiŝi	Duŝi
Agrafi	Eklipsi
Alarmi	ekskrecii
aliteracii	Eksperimenti
Ambicii x	Ekstrakti
amend(ament)i	Ekzempli
Amnestii	Embarasi
Amori	Embuski x
Ampleksi	Emfazi
anaŝemi	Enketi x
Antipatii x	Estri
apokopi	Fabriki
Apostofi x	Fantazii
Apozicii	farbi
apreturi	farĉi
Argenti	Federacii
armaturi	Festi x
Artifiki	Festoni
Asfalti	filmi
Asocii	Filozof(i)i x
aŭguri	Financi x
Aŭkicii	Fiŝi
Aventuri	Flanki x
Avizi	Fluti
Balasti	foldi
Balzami	Forki
Bandaĝi	Formi
Barikadi	Formuli
Bastoni	Frangĝi
Bazi	Frazi on.
Beki	Fronti on.
Bilanci	Fundi
Bloki	Fundamenti
Blokadi	Galoni
Brosi	Gangreni
Budĝeti	Ganti
Buki	Garnituri
Bukli	Gipsi
Ceni	Glazuri
Debeti	Glui
Deklinacii	Gudri
Dekoracii	Gumi
Denti	Gurdi
Detali	halucin(aci)i
Diagnozi	Harpi on.
Digi	Hazardi
Diplomi	Heroldi
Dokumenti	Hipoteki
Disciplini	Hipotezi
Doti	Iluzii

(Wordt vervolgd)

B. Rijpstra

ĈELOJ KAJ HISTOJ

(Fino)

La epitelio kovras la supraĵon de la korpo, de la mukozoj en la buŝo (plataj ĉeloj), intesto kaj trafeoj (cilindraj ĉeloj). La ĉeloj de la glandoj sekrecias likvaĵon.

Plej ofte la ĉeloj kuŝas regule unu apud alia (vidu fig. 3 en la antaŭa numero). La subtena histo situas pli profunde en la korpo. La ĉeloj sekrecias interĉelan substancon.

Al subtena histo apartenas:

kuniĝa histo: kun mola interĉelajo; kartilago: elasta, fleksebla, fortika, sed malpli malmola ol ostoj;

ostoj: malmola histo; la interĉelajo entenas multe da fosforacida kalko; la ostoceloj mem grandparte mortas kaj poste restas malgrandaj kavetoj en la interĉelajo (fig. 4).

Ostoj konsistas el kalko kaj glueca ŝtofo. La ostoj de junaj infanoj enhavas multon da glueca ŝtofo. Dum la kresko la kalko pliĝas kaj la ostoj fariĝas malmolaj. Nesufiĉe da kalko kaŭzas rakiton.

La muskoloj: la protoplasmo kapablas fari nur etajn movojn, sed la kuniĝaj paroj de muskolo povas fari fortajn movojn en unu direkto (fig. 5).

La nerva histo: nervoceloj ofte havas tre longajn branĉojn (fig. 6).

Nervo estas blanka, fadenforma teksaĵo, kiu transkondukas al la cerbo la impresojn de niaj kvin sentorganoj kaj al la muskoloj la impulsojn de la cerbo aŭ de la spina mjelo. La nervoj kune formas la nervuron (nervoretaron).

Fosforacido = phosphorzuur
glando = klier (organo kiu produktas sekrecion)

kuniĝa histo = bindweefsel

kartilago = kraakbeen (fortika, elasta, fleksebla histo, malpli malmola ol ostoj)

mjelo = ruggemerg (nervura parto de la spino)

nervuro = zenuwstelsel (nervretaro)

rakito = Engelse ziekte

sekrecio = afscheiding (produkto de la glandoj)

spino = ruggegraat, wervelkolom (tuto de la sinsekvaj vertebroj)

substanco = zelfstandigheid

trafeo = luchtpijp (spirtubo kondukanta aeron en la pulmojn kaj dividita en du bronkojn = bronchis)

EL „HISPANA TRAGEDIO“, Jef Last (fino)

geŭzo — ano de nederl. partio malamika al la hispano reĝo, en la 80-jara milito (geus)

gregoria — religia muziko, stilo, kalendaro k.t.p. laŭ papoj Gregoro la kaj Gregoro XIIIa (Gregoriaans)

hiliismo — religia kredo pri miljara regno de paco kaj feliĉo post reveno de Kristo surteren (Chiliasme)

hiliasto — adepto de l'hiliismo aŭ homo havanta similajn fantaziajn ideojn (Chiliasist)

jaluzio — kurtensimila sunŝirmilo konsistanta el horizontalaj latoj (jaloezie)

kareo — unurada ŝarĝveturileto (kruiwagen)

kario — dentputro (wolf)

majusklo — granda komenclitro (hoofdletter, kapitaal)

mentaleco — mensa stato (mentaliteit)

mitralo — maŝinpaŝilo similanta malgrandan kanonon (mitrailleuse)

intervencio — politika aŭ militista interveno de unu ŝtato en la aferojn de alia ŝtato

onanismo — kontraŭnatura seksa kutimo (onanie, zelfbevlekking)

plebiscito — popola decido farata per rekta ĝenerala voĉdono (plebisciet)

ravino — interroka terfendo, profunda intermonta valo (ravijn)

romaneska — iom troigita romanece fantazia (romantisch)

sadista — psike malsana emo al turmentado (sadistisch)

solario — sanatorio kun speciala aranĝo, laŭ kiu ĝiaj ĉambroj estas turneblaj al la suno (solarium)

stahanovismo — laborsistemo en Sovetio, laŭ kiu laboristoj per pliintensiĝo de la produktopovo vivas en pli favoraj kondiĉoj kaj cirkonstancoj, nomita laŭ la iniciatinto Stachanow (Stachanovisme)

stahanovisto — laboristo vivanta en pli bonaj cirkonstancoj pro la stahanovismo (Stachanovist)

taŭromafio — historio, arto kaj tekniko de hispanaj taŭrobatalaj ludoj (taŭromachie)

tirajloro — dise larĝigita batalordo (in tirailleurslinie)

tirajloro — soldato en tirajloro linio (tirailleur)

